

Justyna Mieszka

ORCID: 0000-0002-2890-3047

Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii

Uniwersytet Wrocławski

Firma i znak towarowy – istota oznaczeń przedsiębiorstwa oraz roszczenia w przypadku ich naruszenia

Company and trademark – the essence of business signs and claims in case of infringement

Abstract

Business signs stand out from the competition in business transactions. Thanks to them, a given activity is individualized and may be associated with a specific good or service. Along with the economic and technological development, illegal use of labels and unjustified promotion of goods with the trademark of another entrepreneur are becoming an increasing challenge. The article deals with the most important issues concerning business signs, and an indication of legal solutions in Polish legislation in the event of infringement of rights. The aim of the study is to show their essence and importance in current economic activities.

Keywords: company name, trademark, business sign, unfair competition.

Streszczenie

Oznaczenia przedsiębiorcy stanowią wyróżnik na tle konkurencji w obrocie gospodarczym. Dzięki nim dana działalność podlega indywidualizacji i może być powiązana z konkretnym towarem bądź usługą. Wraz z rozwojem gospodarczym, ekonomicznym i technologicznym, coraz większym wyzwaniem staje się nielegalne korzystanie oznaczeń oraz nieuzasadnione promowanie towarów przy użyciu znaku rozpoznawczego innego przedsiębiorcy. Przedmiot artykułu stanowi poruszenie najważniejszych kwestii dotyczących oznaczeń przedsiębiorców, zwłaszcza firmy i znaku towarowego oraz wskazanie rozwiązań prawnym w polskim ustawodawstwie w przypadku naruszeń praw. Celem artykułu jest ukazanie ich istoty i znaczenia w obecnym obrocie gospodarczym.

Słowa kluczowe: nazwa firmy, znak towarowy, znak handlowy, nieuczciwa konkurencja.

1. Rys historyczny

Problem nieuczciwej konkurencji pojawił już w średniowiecznej Polsce. W obowiązujących wówczas statutach cechowych opisywano naruszenia reguł polegające na odstraszeniu klienteli, uszkodzaniu niezbędnych do pracy narzędzi czy zakłócaniu handlu. Takie czyny były widoczne przede wszystkim między osobami przynależącymi do tego samego cechu w pobliskiej okolicy. Ponadto, można było zauważyć obecność tzw. partaczy – czeladników, którzy nie należeli do organizacji, a zatem nie posiadali praw bądź przywilejów z tego tytułu. Prowadzili swoją działalność poza głównym obrębem miasta, sprzedając tańsze produkty, a zarazem tworząc konkurencję dla innych, uczciwie działających rzemieślników.

W czasach rozbiorowych pojawiały się regulacje prawne, w której określono przesłanki dotyczące działalności konkurencyjnej. Z uwagi na zróżnicowanie systemów prawnych, regulacje cechowały się innym stopniem zaawansowania oraz wyspecjalizowania w różnych dziedzinach.

Kiedy Polska w 1918 r. odzyskała niepodległość, na poszczególnych ziemiach uwidoczniły się różnice w zakresie uregulowań prawnych. Najbardziej rozwinięte ustawodawstwo dominowało na terenach dawnego dobrze rozwiniętego zaboru austriackiego. Tam właśnie w największym stopniu zostały skodyfikowane kwestie związane z szeroko pojętym obrotem gospodarczym. Ówczesne przepisy obowiązywały długi czas po wprowadzeniu państwowych dekretów. Odzyskanie niepodległości przez Rzeczpospolitą w dużej mierze przyczyniło się do ujednoczenia prawa na obszarze kraju. Działalność ustawodawcza służyła harmonizacji oraz nadaniu pewnego porządku, stabilności i trwałości. Następowo wówczas ratyfikowanie umów międzynarodowych takich, jak traktat wersalski z 1919 r., zgodnie z którym Rzeczpospolita miała obowiązek ratyfikować przepisy konwencji paryskiej z dnia 20 marca 1883 r. o ochronie własności przemysłowej. Zgodnie z jej zapisami za nieuczciwą konkurencję uznawano „każdy akt konkurencji sprzeczny z uczciwymi zwyczajami przemysłowymi lub handlowymi. W szczególności winny być zabronione: 1) wszelkie działania mogące w jakikolwiek sposób spowodować wzięcie wytworów za wytwory konkurenta; 2) fałszywe dane w wykonywaniu handlu, mogące zdyskredytować wytwory konkurenta”¹.

W 1926 r. została skodyfikowana ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. W dużej mierze posiłkowano się regulacjami obowiązującymi we Francji i w Niemczech. Dzięki jej przejrzystości i stosownych rozwiązaniach z łatwością można było z niej korzystać. Sąd Najwyższy w uchwale uznał, że „ustawa o zwal-

---

¹ Art. 10 bis Konwencji Paryskiej z dnia 20 marca 1883 r. o ochronie własności przemysłowej.

czaniu nieuczciwej konkurencji należy do dziedziny prawa własności przemysłowej i nie ogranicza się – jak to wynika z art. 5 tej ustawy – do ochrony dóbr materialnych². Jej głównym celem było zapobieganie godzeniu w podmiotowe prawa przedsiębiorcy³.

Od momentu, kiedy przedsiębiorca rozpoczynał swoją działalność, mógł korzystać z ochrony jego oznaczenia. Zgodnie z orzeczeniem Sądu Najwyższego nie musiało dojść do faktycznego wprowadzenia w błąd. Wystarczające było przekonanie, że określone działanie mogło wywrzeć wskazany skutek⁴. Konieczne było wykazanie, że czynność mogła w konsekwencji wpłynąć na mylne postrzeganie producenta przez osoby, do których została skierowana oferta⁵.

W Kodeksie handlowym z 1934 r. uregulowane kwestie dotyczące oznaczeń działalności. Zgodnie z art. 31 firma może zawierać także dodatki, mające na celu bliższe oznaczenie osoby kupca lub przedsiębiorstwa. Niedopuszczalne są dodatki, które by mogły wprowadzić w błąd.

Po II wojnie światowej w 1945 r. nastąpiła przemiana w zakresie obowiązującego systemu politycznego. W Polsce na dłuższy okres zagościł komunizm. W tym czasie doszło do spowolnienia tempa rozwoju prywatnych działalności. Wobec powyższego wszelkie regulacje dotyczące nieuczciwej konkurencji stały się nieprzydatne. Co więcej, ustawa z dnia 19 kwietnia 1969 r. – Przepisy wprowadzające Kodeks karny⁶ spowodowała uchYLENIE przepisów przewidujących odpowiedzialność karną pojawiających się w ustawie o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.

Kolejne zmiany, związane z ponowną zmianą systemu polityczno-społeczno-gospodarczego w 1989 r., przyczyniły się do stworzenia nowych rozwiązań prawnych, odpowiadających nowo powstałym warunkom.

2. Firma przedsiębiorcy

Firma przedsiębiorcy stanowi jego podstawowe oznaczenie indywidualizujące przedsiębiorstwo w obrocie gospodarczym. Ustawodawca w kodeksie cywilnym poświęcił dział III przedsiębiorcom i ich oznaczeniom. Wobec treści art. 43² k.c. przedsiębiorca działa pod firmą, którą ujawnia się we właściwym

---

² Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 1995 r., III CZP 12/95, OSNC 1995, nr 5, poz. 80.

³ A. Kraus, F. Zoll, *Polska ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji*, Poznań 1929, s. 55.

⁴ Orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 22 września 1932 r., III Rw 838/32, LEX nr 1632363.

⁵ Orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 1927 r., C 735/25, LEX nr 4342.

⁶ Ustawa z dnia 19 kwietnia 1969 r. – Przepisy wprowadzające Kodeks karny (Dz.U. nr 13, poz. 95 ze zm.).

rejestrze (CEIDG lub KRS), chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej. Przedsiębiorcy zakładający jednoosobową działalność są zobowiązani do użycia w nazwie swojego imienia i nazwiska. Z kolei firma osoby prawnej może stanowić swobodnie wybraną nazwę.

Zasady dotyczące tworzenia nazwy zostały określone we wspomnianym powyżej kodeksie cywilnym. W regulacji odniesiono się do trzech istotnych zasad: prawdziwości, wyłączności oraz ciągłości. Przede wszystkim nazwa przedsiębiorstwa nie może wprowadzać w błąd, co do osoby przedsiębiorcy. Powyższe dotyczy również przedmiotu działalności, a zatem nie może ona odnosić się do innej branży lub jej innego poziomu, oraz miejsca prowadzenia działalności. Firma określonego przedsiębiorcy musi odróżniać się od innych przedsiębiorstw, które prowadzą działalność na tym samym rynku. Sformułowane zasady mają posłużyć ochronie interesu publicznego oraz zapewnieniu bezpieczeństwa związanego z obrotem gospodarczym.

Główną i zarazem najważniejszą funkcją firmy jest jej funkcja odróżniająca. Potencjalny konsument powinien być w stanie odróżnić określonego przedsiębiorcę od innego oraz móc przypisać mu cechy szczególne. Wyróżnia się także funkcję gospodarczą polegającą m.in. na budowaniu odpowiedniego wizerunku bądź zastosowanie reklamy⁷ (funkcja reklamowa) oraz funkcję gwarancyjną, która pozwala przedsiębiorcy na odpowiednie wyróżnienie na rynku, jednocześnie dając mu ochronę wizerunku⁸.

Należy zauważyć, że Sąd Apelacyjny w Katowicach w swoich wyrokach⁹ wyraził pogląd, że funkcja firmy – indywidualizacja przedsiębiorcy, jego identyfikacja w obrocie gospodarczym, funkcja reklamowa oznacza, iż firma jest dobrem, któremu przyznana zostanie ochrona, a zatem jest prawem podmiotowym przedsiębiorcy skutecznym *erga omnes* i powstaje z chwilą wpisania do właściwego rejestru, a w każdym razie z chwilą użycia firmy po raz pierwszy w obrocie gospodarczym.

Wyróżnia się trzy koncepcje prawa do firmy: teorię o osobistym, majątkowym oraz o mieszanym charakterze. Odnosząc się do osobistego charakteru warto wskazać na istotne połączenie nazwiska z firmą. Bezpośrednio indywidualizuje ona przedsiębiorcę, a mając na uwadze prowadzenie przez niego działalności gospodarczej nazwę może cechować „solidność czy jej przeciwieństwo, z czym łączy się łatwość zbytu towarów i uzyskania kredytu, względnie trudno-

---

⁷ P. Nogał-Meger, *Ekonomiczno-prawne aspekty stosowania nieuczciwej konkurencji w zakresie oznaczeń wprowadzających w błąd*, Gdańsk 2021, s. 136.

⁸ *Ibidem*.

⁹ Zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 31 sierpnia 2007 r., V ACa 427/07; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 14 marca 2006 r., I ACa 2057/05.

ści w tym zakresie”¹⁰. Z kolei, jeśli mowa o majątkowym charakterze firma, to wówczas jest to uzasadnione powiązaniem jej z przedsiębiorstwem. Firma stanowi jeden z jego składników i może zostać zbyta¹¹. Inny pogląd przyjmuje Sąd Apelacyjny w Krakowie. W ślad za jego wyrokiem należy uznać, że firma nie posiada charakteru wyłącznie majątkowego. Przyjąć należy, że charakter ten jest co najmniej mieszany, osobisto-majątkowy, z uwagi na to, że w prawie tym przenikają się elementy zarówno osobiste, jak i majątkowe¹².

Jednocześnie warto podkreślić, że ustawa z dnia 14 lutego 2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw¹³ doprecyzowała, iż firma posiada osobisty charakter, gdyż jest przypisana do określonego przedsiębiorcy prowadzącego działalność pod daną nazwą (art. 43² k.c.). Zgodnie z art. 55¹ k.c. firma nie jest składnikiem przedsiębiorstwa. W przypadku naruszenia prawa do firmy, przedsiębiorca posiada wiele instrumentów służących uzyskaniu odszkodowania. Na podstawie art. 43¹⁰ k.c. osoba prowadząca działalność ma prawo żądać zaniechania działania, chyba że nie jest ono bezprawne, a w razie dokonanego naruszenia może żądać usunięcia jego skutków, złożenia oświadczenia lub oświadczeń odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie, naprawienia na zasadach ogólnych szkody majątkowej lub wydania korzyści uzyskanej przez osobę, która dopuściła się naruszenia.

3. Znak towarowy

W ślad za ustawą z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej¹⁴ za znak towarowy należy uznać każde oznaczenie, które można przedstawić w sposób graficzny, jeżeli oznaczenie takie nadaje się do odróżnienia towarów jednego przedsiębiorstwa od towarów innego przedsiębiorstwa. Znakiem może być wyraz, rysunek, ornament, kompozycja kolorystyczna, hologram, forma przestrzenna, w tym forma towaru lub opakowania, znaki ruchome, znaki pozycyjne, znaki dotykowe czy melodia lub inny sygnał dźwiękowy (art. 120 p.w.p.). Ponadto takie oznaczenia, jak logo i logotyp również wchodzi w zakres pojęcia omawianego oznaczenia.

---

¹⁰ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 22 października 1991 r., I ACr 400/90, LEX nr 9113.

¹¹ P. Nogal-Meger, *Ekonomiczno-prawne aspekty...*, *op.cit.*, s. 139.

¹² Wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 25 lutego 2015 r., I ACa 1714/14.

¹³ Ustawa z dnia 14 lutego 2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. nr 49, poz. 408).

¹⁴ Ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (Dz.U. z 2020 r., poz. 286, ze zm), dalej jako: p.w.p.

W przypadku znaku towarowego istotne znaczenie ma zdolność odróżniająca, gdyż pełni ona funkcję oznaczenia pochodzenia towaru lub usługi¹⁵. To właśnie dzięki niej możliwe jest odróżnienie jednorodzących towarów ze względu na ich pochodzenie oraz możliwość identyfikowania gospodarczego źródła pochodzenia towarów¹⁶. Konsekwencją jest ograniczenie możliwości wprowadzenia konsumenta w błąd. Podobnie jak firma, znak towarowy również, w sposób pośredni, może działać indywidualizująco. W przypadku, gdy dochodzi do spornych znaków towarowych, ocenia się trzy zasadnicze kryteria: jednorodzącość towarów, podobieństwo oznaczeń, a także niebezpieczeństwo wprowadzenia w błąd potencjalnych odbiorców, które muszą wystąpić łącznie¹⁷.

Aby oznaczenie zostało sklasyfikowane jako znak towarowy, powinno posiadać pierwotną zdolność odróżniającą oraz spełniać poniższe przesłanki:

- możliwe jest jego postrzeganie za pomocą zmysłów;
- jest jednolity. Na podstawie art. 1 ust. 2 rozporządzenia nr 207/2009 wspólnotowy znak towarowy posiada „charakter jednolity”, wówczas gdy powoduje ten sam skutek na obszarze całej Unii Europejskiej;
- cechuje go samoistość, czyli możliwość samodzielnego występowania w obrocie gospodarczym;
- można przedstawić go w graficzny sposób¹⁸.

Oznaczenie niespełniające powyższych warunków nie uzyskuje ochrony prawnej.

Posiadanie przez znak towarowy zdolności odróżniającej stanowi warunek *sine qua non* otrzymania odpowiedniego bezpieczeństwa prawnego. Pod uwagę bierze się dwa kryteria: funkcję abstrakcyjną, dotyczącą oceny czy oznaczenie może zostać znakiem towarowym, oraz funkcję konkretną, odnoszącą się do tego, czy konkretne oznaczenie może identyfikować w obrocie gospodarczym dany towar bądź usługę, nie naruszając przy tym praw innych bądź wprowadzając w błąd¹⁹. Co więcej, ważne jest zidentyfikowanie oraz określenie przesłanek obrotu dla konkretnych towarów bądź usług, a także wskazanie kręgu odbiorców²⁰. Wyróżnia się również wtórną zdolność odróżniającą, zgodnie z którą oznaczenie może uzyskać charakter odróżniający z upływem czasu i używania go w obrocie gospodarczym, co oznacza, że pewien krąg odbiorców postrzega je jako identyfikujące

¹⁵ Ł. Żelechowski, *Prawo własności przemysłowej*, Warszawa 2014, s. 284.

¹⁶ Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 26 listopada 2015 r., V Acz 1004/15, LEX nr 1934421.

¹⁷ P. Nogał-Meger, *Ekonomiczno-prawne aspekty...*, *op.cit.*, s. 142.

¹⁸ *Ibidem*, s. 142–143.

¹⁹ *Ibidem*, s. 144.

²⁰ Por. wyrok TSUE z 29 kwietnia 2004 r., C-456/01 i C-457/01, Henkel KGAA vs. OHIM, ECR 2004/4c, s. I-5089.

dane towary czy usługi jako pochodzące od konkretnego przedsiębiorcy²¹. Zgodnie ze wskazaniami Urzędu Patentowego RP istotne jest posiadanie wtórnej zdolności odróżniającej w momencie rejestracji, jednakże należy mieć na uwadze, że „środki dowodowe na okoliczność używania spornego znaku, które zostały przedłożone pod dacie zgłoszenia, mogą zostać uwzględnione jedynie w przypadku, gdy pozwalają one na wyciągnięcie wniosków w zakresie używania znaku towarowego w postaci, w której występuje on w dacie zgłoszenia”²².

Ponadto za znak towarowy nie mogą być uznane oznaczenia o wyłącznie opisywym charakterze, wyrażającym się tym, że oznaczenie przybiera w całości i jednoznacznie treść informującą o cechach towaru²³. Podobnie oznaczenia stanowiące kształt towaru – one również nie podlegają ochronie prawnej, jeśli ów kształt jest uwarunkowany jedynie swoistością tego produktu lub jest konieczny, aby uzyskać odpowiedni efekt. Ustawodawca nie chroni oznaczeń zgłoszonych w złej wierze, którą ocenia się z punktu widzenia uczciwego zachowania. Zgłoszenie nie może być bowiem dokonywane w celach takich, jak zablokowanie zgłoszenia przez inny podmiot bądź zablokowanie używania innego oznaczenia. Jako przykład może również posłużyć zgłoszenie jedynie w celu spekulacyjnym, bez zamiaru korzystania z oznaczenia, ażeby pozyskać korzyści od podmiotu, który posiada znak²⁴.

Kolejnym rodzajem oznaczeń niepodlegających ochronie są znaki sprzeczne z porządkiem publicznym oraz dobrymi obyczajami. W tym aspekcie nie mają znaczenia zewnętrzne okoliczności używania znaku takie, jak brak możliwości zgodnego z prawem świadczenia zgłoszonych usług²⁵. Wszelkie znaki godzące w etykę lub moralność, nacechowane wulgarnością, dyskryminacją bądź obraźliwymi treściami nie powinny zostać zarejestrowane. Ponadto, oznaczenia mogące wprowadzać w błąd co do charakteru, jakości czy źródła pochodzenia również mogą stanowić przeszkodę przy rejestracji znaku.

Bez wątpienia znaki towarowe są ważnym elementem przedsiębiorstwa. Służą indywidualizacji danego towaru lub usługi na rynku oraz ich wyróżnieniu spośród innych obecnych w obrocie gospodarczym. Istotę znaku towarowego stanowi zwią-

---

²¹ Por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 14 lipca 2010 r., II GSK 703/09, LEX nr 706001.

²² Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 31 października 2006 r., VI SA/Wa 1420/06, LEX nr 264575.

²³ U. Promińska, *Znaki towarowe i prawo ochronne* [w:] E. Nowińska, U. Promińska, K. Szczepanowska-Kozłowska, *Prawa własności przemysłowej*, Warszawa 2021, s. 407.

²⁴ Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 10 maja 2017 r., VI SA/Wa 2315/16, LEX nr 2342903.

²⁵ Wyrok SPI z dnia 5 października 2011 r., T-526/09, *PAKI Logistics vs. OHIM*, Dz. Urz. UE C 340/17 z 19.11.2011.

zek oznaczenia z towarem, który to zostaje stworzony przez połączenie oznaczenia z towarem, jednocześnie zapadając w pamięci kupujących²⁶. W ślad za R. Skubiszem należy uznać, że znak towarowy to odbity w świadomości odbiorcy związek oznaczenia i towaru, który obejmuje ogół informacji i wyobrażeń o towarze²⁷.

4. Roszczenia przysługujące wobec naruszenia oznaczeń

Roszczenia w przypadku naruszenia prawa do firmy

Uznając firmę za dobro osobiste, można wywnioskować, że obejmuje ją ochrona na podstawie art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. dotyczącym odszkodowania za naruszenie dóbr osobistych. Jednakże należy zauważyć, że prawo do firmy jest chronione również na podstawie art. 43¹⁰ k.c. Zgodnie z jego treścią przedsiębiorca, którego prawo do firmy zostało zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać usunięcia jego skutków, złożenia oświadczenia lub oświadczeń w odpowiedniej treści i formie, naprawienia na zasadach ogólnych szkody majątkowej lub wydania korzyści uzyskanej przez osobę, która dopuściła się naruszenia. W orzecznictwie i doktrynie podnosi się, że przedsiębiorca nie może korzystać z obu rozwiązań prawnych jednocześnie. „W przepisie art. 43¹⁰ k.c. firma uzyskała samodzielną, autonomiczną ochronę, oderwaną od roszczeń określonych w art. 24 k.c. Przepis ten zatem wyłącza stosowanie w szczególności art. 24 § 1 zdanie drugie k.c., co oznacza, że uprawniony przedsiębiorca nie może żądać zadośćuczynienia, a służy mu roszczenie odszkodowawcze na zasadach ogólnych albo o wydanie korzyści uzyskanej przez osobę, która dopuściła się naruszenia firmy”²⁸. Mając na uwadze, że roszczenie o naprawienie szkody oparte jest na zasadach ogólnych, stosuje się przepisy k.c., które dotyczą odpowiedzialności odszkodowawczej (art. 361–363 k.c. oraz 415 i n. k.c.). Kwestia ochrony udzielonej na podstawie art. 24 k.c. pozostaje sporna. Katalog roszczeń, których może dochodzić przedsiębiorca w związku z naruszeniem prawa do firmy jest zamknięty.

Polski legislator w kodeksie cywilnym nakazuje, aby firma została ujawniona, w odpowiednim ze względu na podjętą formę organizacyjno-prawną, rejestrze. Wraz z początkiem realnego korzystania z firmy w obrocie gospodarczym

²⁶ U. Promińska, *Znaki towarowe...*, *op.cit.*, s. 383.

²⁷ R. Skubisz, *Prawo z rejestracji znaku towarowego i jego ochrona. Studium z prawa polskiego na tle prawnoporównawczym*, Lublin 1988, s. 14 i n.

²⁸ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 31 sierpnia 2007 r., V ACa 427/07, LEX nr 519285.

powstaje prawo do firmy²⁹. W ślad za orzecznictwem uważa się, że „posługiwanie się daną firmą w obrocie gospodarczym przed zarejestrowaniem w odpowiednim rejestrze nie jest przesłanką do uzyskania ochrony używanej firmy, gdyż ochrona powstaje najwcześniej z chwilą wpisu do rejestru, jeśli działalność zaczyna być prowadzona od tego momentu, lub z chwilą wprowadzenia firmy do obrotu gospodarczego, ale już po wcześniejszym dokonaniu rejestracji”³⁰. Poprzez uzyskanie wpisu w odpowiednim rejestrze przedsiębiorca otrzymuje nowy byt o charakterze konstytutywnym³¹. Z kolei prawna ochrona firmy będzie miała swój początek, gdy przedsiębiorca w sposób faktyczny zacznie prowadzić swoją działalność. Wówczas zaistnieje rzeczywista konieczność ochrony firmy.

Roszczenia w przypadku naruszenia prawa do znaku towarowego

Wobec naruszenia prawa do znaku towarowego ustawodawca wprowadził w ustawie szereg rozwiązań prawnych służących ochronie przedsiębiorcy. Zgodnie z art. 296 p.w.p. osoba, której prawo ochronne na znak towarowy zostało naruszone lub osoba, której ustawa na to zezwala, może żądać od osoby, która naruszyła to prawo, zaniechania naruszenia, wydania bezpodstawnie uzyskanych korzyści, a w razie zawinionego naruszenia również naprawienia wyrządzonej szkody na zasadach ogólnych albo poprzez zapłatę sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej opłacie licencyjnej albo innego stosownego wynagrodzenia, które w chwili ich dochodzenia byłyby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie ze znaku towarowego.

Dla oznaczeń, będącymi znakami towarowymi bądź oznaczeniami geograficznymi ustawodawca ustanowił w art. 1 ust. 2 p.w.p. zasadę kumulatywnej ochrony, zgodnie z którą ochrona zostaje przyznana w kilku aktach prawnych. Podmiot, który korzysta z ochrony może swobodnie wybrać podstawę prawną, na której opiera roszczenia. W związku z powyższym, przedsiębiorca może powołać się nie tylko na regulacje prawa własności intelektualnej, ale także przepisy ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych³², ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji³³, ustawy

---

²⁹ Przypis szerzej: M. Kępiński [w:] *Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Komentarz*, red. J. Szwaja, Warszawa 2013, s. 212 i n.

³⁰ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 29 kwietnia 2014 r., V ACa 924/13, LEX nr 1487606.

³¹ P. Nogał-Meger, *Ekonomiczno-prawne aspekty...*, *op.cit.*, s. 170.

³² Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 1231 ze zm.).

³³ Ustawa z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 1913).

z dnia 26 czerwca 2003 r. o ochronie prawnej odmian roślin³⁴ oraz kodeksu cywilnego³⁵. Najczęściej jednak podmioty korzystają z ochrony zapewnionej na podstawie ustawy Prawo własności intelektualnej po spełnieniu wymogów, które stanowią podstawę do dokonania rejestracji znaku. Możliwe jest również zastosowanie między przedsiębiorcami negocjacji na drodze postępowania pozasądowego. W tym przypadku należy wskazać sporne okoliczności, co do których strony chcą dojść do konsensusu. Jeśli negocjacje nie odniosą pozytywnego skutku, wówczas istnieje możliwość wystąpienia na drogę sądową.

Jak widać, ustawodawca daje podmiotom podlegającym ochronie szereg rozwiązań prawnych, z których mogą skorzystać w przypadku naruszenia prawa do firmy bądź prawa do znaku towarowego. Dzięki możliwościom służącym wstępnemu zabezpieczeniu interesów przedsiębiorcy, które zawarto w ustawie Prawo własności przemysłowej i w ustawie o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, może on sprawnie podjąć działania ochronne³⁶. Wielorakość instrumentów prawnych daje szeroki wachlarz możliwości osobie, której prawa zostały naruszone.

5. Podsumowanie

Niezaprzeczalnie, oznaczenie przedsiębiorstwa jest relewantnym elementem pozwalającym zbudować wizerunek przedsiębiorstwa oraz zapewnić jego rozpoznawalność na rynku. Dzięki wszelkiego rodzaju oznaczeniom działalność może zostać zindywidualizowana i kojarzona z określonym rodzajem towarów bądź usług. Stanowi również czynnik przyciągający coraz to nowe grono odbiorców, powodując tym samym wzrost zysków. Oznaczenia służą wyróżnieniu się przedsiębiorcy wśród konkurencji w obrocie gospodarczym. Nie mogą one wprowadzać w błąd konsumenta co do warunków wykonywanej działalności ani powodować mylnego wyobrażenia o towarach bądź usługach. Pojawiające się naruszenia często mają charakter jednostkowy i rozwiązywane są w drodze polubownej. Zdarzają się również świadome pogwałcenia prawa w celu uzyskania korzyści finansowych oraz pozyskania grona klientów.

Nieszanowanie praw przysługujących przedsiębiorcy stanowi naruszenie nie tylko jego interesu, ale i wpływa negatywnie na postrzeganie podmiotu dokonującego ów naruszenia, obniżając w ten sposób jego wiarygodność w obrocie gospodarczym. Ochrona prawna przed niezgodnymi z prawem działaniami zapewnia

---

³⁴ Ustawa z dnia 26 czerwca 2003 r. o ochronie prawnej odmian roślin (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 432 ze zm.).

³⁵ P. Nogał-Meger, *Ekonomiczno-prawne aspekty...*, op.cit., s. 173.

³⁶ *Ibidem*, s. 174.

warunki odpowiedniej konkurencji na rynku³⁷. Dzięki rozwiązaniom prawnym w zakresie ochrony prawa do firmy i znaku towarowego przedsiębiorcy mogą, w razie zagrożenia bezprawnym działaniem, bronić się przed utratą renomy.

Bibliografia

Literatura

- Kraus A., Zoll F., *Polska ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji*, Poznań 1929.
Nogal-Meger P., *Ekonomiczno-prawne aspekty stosowania nieuczciwej konkurencji w zakresie oznaczeń wprowadzających w błąd*, Gdańsk 2021.
Nowińska E., Promińska U. Szczepanowska-Kozłowska K., *Prawa własności przemysłowej*, Warszawa 2021.
Skubisz R., *Prawo z rejestracji znaku towarowego i jego ochrona. Studium z prawa polskiego na tle prawnoporównawczym*, Lublin 1988.
Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Komentarz, red. J. Szwaja, Warszawa 2013.
Żelechowski Ł., *Prawo własności przemysłowej*, Warszawa 2014.

Akty prawne

- Konwencja Paryska z dnia 20 marca 1883 r. o ochronie własności przemysłowej (Dz.U. z 1932 r., nr 2, poz. 8).
Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 1740 ze zm.).
Ustawa z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r., poz. 1913).
Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. z 2019 r., poz. 1231 ze zm.).
Ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 286 ze zm.).
Ustawa z dnia 26 czerwca 2003 r. o ochronie prawnej odmian roślin (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 432 ze zm.).

Orzecznictwo

- Wyrok TSUE z 29 kwietnia 2004 r., C-456/01 i C-457/01, Henkel KGAA vs. OHIM, ECR 2004/4c, s. I-5089.
Wyrok SPI z dnia 5 października 2011 r., T-526/09, PAKI Logistics vs. OHIM, Dz. Urz. UE C 340/17 z 19.11.2011.
Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 1995 r., III CZP 12/95, OSNC 1995, nr 5, poz. 80.
Orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 22 września 1932 r., III Rw 838/32, LEX nr 1632363.
Orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 1927 r., C 735/25, LEX nr 4342.
Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 14 lipca 2010 r., II GSK 703/09, LEX nr 706001.
Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 31 października 2006 r., VI SA/Wa 1420/06, LEX nr 264575.
Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 10 maja 2017 r., VI SA/Wa 2315/16, LEX nr 2342903.

---

³⁷ *Ibidem*, s. 175.

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 22 października 1991 r., I ACr 400/90, LEX nr 9113.

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 14 marca 2006 r., I ACa 2057/05.

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 31 sierpnia 2007 r., V ACa 427/07, LEX nr 519285.

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 29 kwietnia 2014 r. V ACa 924/13, LEX nr 1487606.

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 25 lutego 2015 r., I ACa 1714/14.

Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 26 listopada 2015 r., V Acz 1004/15,
LEX nr 1934421.